

УДК 655.11(477.83-25), „17”

Юрій Мердух

**СПІВПРАЦЯ ЛЬВІВСЬКИХ ГРАВЕРІВ ІВАНА ФИЛИПОВИЧА
ТА ЮРІЯ ВИШЛОВСЬКОГО ЗІ СТАВРОПІГІЄЮ**

Про українських граверів Івана Филиповича та Юрія Вишловського, їх співпрацю з друкарнею Ставропігійського братства у Львові та внесок у піднесенні престижу української друкованої книги впродовж XVIII ст.

Ключові слова: гравери, друкарня, Іван Филипович, Юрій Вишловський, Ставропігійське братство.

У середині XVIII ст. українське книгодрукування перебувало у значному занепаді, зокрема невітшним був стан графічного оздоблення книжкової продукції, зумовленого переходом із початку століття українських видавництв – до передруку виданих раніше богословських та церковних книг. На українських землях під московським гнітом діяла сувора цензура, яка дозволяла перевидання лише релігійної літератури, що мовою та змістом не суперечила впровадженій тоді політиці зросійщення лівобережних українців. Натомість на українських теренах, які залишалися поневоленими Польщею, відбувався цілеспрямований процес ополчення української світської, духовної та наукової еліти. У результаті чого майже зник прошарок, зацікавлений, як своєю творчістю, так і фінансовою спроможністю підтримувати на належному рівні видавництво українських книжок. Особливо, такий стан речей позначився на діяльності однієї із найкрупніших друкарень тогочасного Львова – друкарні Ставропігійського братства. Тут упродовж XVIII ст. переважно перевидували літургійні книги, молитовники та букварі. Крім того, у поліграфічному оздобленні цих видань використовувалися не лише книжкові шрифти та заставки кінця XVI – початку XVIII ст., а також тогочасні ксилографічні та мідеритні дошки.

Перші позитивні зрушення у технології і техніці графічного супроводу видавничої продукції Ставропігії відбулися у середині XVIII ст., коли у її видавничому репертуарі почали з'являтися видання світського характеру. Насамперед, йдеться про твір Михайла (Мануїла) Козачинського "Філософію Аристотелеву" 1745 р. Видання здійснене у Львові на замовлення осіб, близьких до панівних кіл Гетьманщини [1, № 168; 2, № 98; 3, с. 10–11, № 1511; 4, с. 221, 224]. Саме відтоді у Ставропігійській друкарні почали прикрашати нові видання – гравюрами на міді (мідеритами). У такому запізнілому застосуванні успеньськими братчиками цієї граверської техніки, у порівнянні не тільки із іншими львівськими друкарнями, що продукували свої видання латинкою, а й з іншими українськими видавництвами, які публікували твори кирилицею, загалом, треба вбачати не тільки матеріальну скруту Ставропігії, але й тимчасову відсутність власних (українських) фахівців.

Невідомо жодного випадку її співпраці із граверами католицького віросповідання. Водночас не можна сказати, що українські митці Львова, застосовуючи мідеритну техніку, "пасли задніх". Так, львівському майстру Никодиму Зубрицькому, який на межі XVII–XVIII ст. ілюстрував продукцію братської друкарні, належить датована 1703 р. гравюра на міді [5, с. 231–232]. Оскільки це – зображення католицького святого Каєтана, який припадав навколішки перед Ісусом Христом та супроводжується латинськими написами, зрозуміло, що його замовник – була аж ніяк не Ставропігія. Хоча остаточно підтвердити це припущення можна лише після встановлення видавничої адреси книги, яку оздобив цей мідерит. Тому за відсутності достовірних доказів поки що немає підстав датувати появу мідеритів у ставропігійських виданнях саме початком, а не серединою XVIII ст. Зазначимо, що після від'їзду зі Львова, спершу до Почаєва (1704 р.), далі – до Києва (1705 р.) та врешті-решт до Чернігова, Н. Зубрицький виконав ще багато робіт у згаданій техніці [6, с. 19].

Отож, першими українськими граверами у друкарні Ставропігійського братства, які успішно освоїлися у техніці гравіювання на міді, слід вважати Івана Филиповича та Юрія Вишловського. Залучення братчиками львівських митців до ілюстрування видань у середині XVIII ст. було доволі значною подією, яка в історії цієї напіврелігійної культурно-освітньої громадської установи ще не висвітлена належним чином. Адже, після тривалого спротиву унії із Католицькою церквою та на тлі захисту своєї самоврядності, що врешті-решт поглинуло чимало її фінансових ресурсів [7, с. 138–139], братчики нарешті зважилися на здійснення нових видавничих задумів. Вдалим початком їх діяльності у цьому напрямку стало видавниче замовлення близьких до братів Олексія та Кирила Розумовських церковно-освітніх кіл Лівобережної України. Вони, мабуть, вбачали у Ставропігії, хоча уже подоланого, проте останнього виразника інтересів православних українців Галичини. Можливо, що ці їх міркування, а також той факт, що на теренах Гетьманщини не оминув суворої заборони московської навіть панегірик на честь О. Розумовського – фаворита імператриці Єлизавети

Петрівни, для якої зрештою, це видання й призначалося [3, с. 11], – відтак призвели до появи у книгодрукуванні цікавого феномену співпраці українців, поділених державними кордонами [4, с. 222].

Варто зазначити, що у 1745 р., крім видання "Філософії Аристотелевої" М. Козачинського, у друкарні братства побачив світ також інший філософський твір цього київського ученого, а саме "Благоутробие Марка Авреліа Антоніна Кесаря Римського. Діалог с прологом и епілогом.", який, проте, був тільки оздоблений кінцівкою та виливною прикрасою [3, № 1510].

У науковій літературі виникло чимало плутанини довкола зазначеного видання друкарні львівської Ставропігії, яке ілюстрували Г. Левицький та І. Филипович, так само, як є різною оцінка, яку надали окремі дослідники їх творчості у співпраці з нею. Зрештою, буде слушно розглянути їх на відповідність дійсному стану речей та зробити власні висновки. Наприклад, Е. Хвалевік закидаючи К. Естрайхеру незнання того, що у праці М. Козачинського "Філософія Аристотелева" 1745 р., є чотири герби Розумовських у двох варіантах (два з чотиридільним щитом та два – із шестидільним), підписаних відповідно: "I. Filipowicz sc. Leopoli" та "Filipowicz sc. Leop." [8, s. 233]. Натомість В. Фоменко, у статті, присвяченій цьому стародруку, побачив у каталозі Я. Запаса та Я. Ісаєвича приписування І. Филиповичу авторства двох гербів Розумовських [4, с. 225]. На його категоричну думку, львівському граверу належить лише одна гравюра, а решта чотири – це доробок Г. Левицького [4, с. 222]. Дослідник, вважаючи І. Филиповича за "вельми талановитого майстра", тверезо оцінює його творчість: позбавлена живописності та соковитості, натякаючи на деяку сухуватість, що загалом притаманно усім мідеритам [4, с. 224]. До схожого порівняння майстерності обох митців ще раніше вдався В. Січинський. За його словами, "маніра гравірування" І. Филиповича "дає деякий свій стиль, одначе лінія і штрих у нього сухий і холодний, що не дають загального приємного вражіння" та "є повною протилежністю до граверської маніри згаданого київського гравера Г. Левицького" [6, с. 36]. Згадку лише про один герб Розумовських знаходимо у Дмитрія Ровінського [9, стлб. 1084], а також в укладачів німецького словника митців [10, s. 559].

Оглянувши примірники цього видання, що зберігаються у відділі рідкісної книги Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника (далі – ВРК ЛННБ ім. В. Стефаника), не знаходимо поки що підтвердження тільки двох, без варіантів, (4 та 6-пільного) гербів роду Розумовських роботи львівського гравера. Крім того, ми впевнилися у факті, що на чотирьох оглянутих примірниках цього трактату у трьох випадках місцем видання був Київ (Ст. IV. 191; Ст. IV. 792; Ст. IV. 845) і лише в одному Львів (Ст. IV. 192), як це зазначено у Я. Запаса та Я. Ісаєвича [3, № 1511].

І. Филипович, чи не найвідоміший український гравер XVIII ст., який залишив по собі значні здобутки не лише в ілюструванні книжок, але й у їх виданні. В. Січинський ще в 1934 р. нарахував 150 відомих йому гравюр цього майстра [6, с. 36]. Натомість Е. Хвалевік у 1951 р., лише на підставі авторського підпису, навів 217 робіт І. Филиповича [8, s. 236]. Посмертним описом майна І. Филиповича, засвідчено 225 кліше, утім деякі із них були незавершені [11, с. 466]. Нині у збірках Львова, Дніпропетровська, Києва та Варшави знаходяться 12 граверських дошок майстра, три із яких – двобічні. Така кількість звісно, не буде остаточною, якщо взяти до уваги декілька чинників, наприклад, його видання фальшивими вихідними даними і не підписаними гравюрами, і може сягнути навіть 300 примірників, які прикрасили до сотні книжок. Принагідно зазначимо, що за власними підрахунками, у друкарні І. Филиповича надруковано 70 видань, супроти 61 позицій, які у 2002 р. нарахував В. Тишковський [12, s. 15–27].

Архівні джерела засвідчують непрості стосунки у відносинах братства із відомим львівським гравером та видавцем, які від конфронтації – перейшли до тісної співпраці. Мається на увазі епізод, коли у 1758 р. І. Филипович намагався в обхід монопольного права Ставропігії налагодити у себе видрук видань кириличними шрифтами і наступне його зречення від своїх намірів [8, s. 226–227]. Відтак він став активним членом братства 1758 р., де обіймав посаду таксатора книжок ставропігійської бібліотеки [13, с. 460]. Відомо, що окрім ставропігійської друкарні та інших львівських друкарень – Павла Йосифа Гольчевського, єзуїтської, трінітаріїв – він також співпрацював із варшавськими піярами, люблінськими єзуїтами, почаївськими та унівськими василіанами, бердичівськими кармелітами. У збірці відділення його графічний спадок становить 133 одиницями збереження, серед яких чимало є дублетів.

Згодом, у 1752 р., до співпраці із братською друкарнею над виданням "Богословія нравоучителная..." [1, № 174; 2, № 103; 3, № 1788] приєднався молодший колега І. Филиповича по граверському цеху, теж українець, Юрій Вишловський. На користь українського походження останнього свідчить задокументоване джерелами членство 1756 р. у Львівському Богоявленському братстві [14, s. 125]. Насамперед, він відомий, як автор 29 ілюстрацій у виданні 1754 р. "Hasło słowa Bożego..." [15, s. 205–216, 462–472]. Хоча польський дослідник Юзеф Ігнаци Крашевський десять зображень Богородиці цього циклу зарахував І. Филиповичу [16, s. 100]. Крім того, Я. Запаско й

Я. Ісаєвич саме йому, а не Ю. Вишловському приписують лише зображення герба [3, № 1888]. Серед збірки гравійованих мідеритних дошок Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБ України ім. В. Стефаника зберігаються кліше четвертої за рахунком ілюстрації цього видання, на якій зображений князь Лев із дружиною Констанцією, а також по два примірники дев'ятох, відбитих у 1851 р. естампів цього циклу.

Постать Ю. Вишловського у науковій літературі, на відміну від І. Филиповича, є маловідомою. До цього часу дослідники навіть не зійшлися на однотипності написання його імені. Так, у каталозі стародруків він переважно – Георгій [3, № 1615, 1788, 2085, 2133, 2238], або – Юрій [3, № 1817, 1941, 2196], а у В. Вуйцика – Григорій [13, с. 460] та Ю. Колачковського – Гжегож (Єжи) [17, с. 68]. Оскільки, авторські підписи на гравюрах подають тільки польські, латинські та німецькі – Irzy, Jerzy, Giorgius, Georgi, Georgy, Georg, Geor., Giorgi та G. W. – відповідники українського імені Юрій, тому все ж схилиємося саме до останнього. Нами попередньо встановлено, що для львівських друкарень (ставропігійської, єзуїтів, тринітаріїв, францисканської, Яна Шліхтина) гравер ілюстрував біля 13 видань та виконав понад 50 гравюр. Крім того, в Інституті зберігаються, включно із дублетами, 31 гравюра майстра.

Ю. Вишловському належать зображення ікон Богородиць в Кохавині (2 версії?), Лежайську, Любліні (2 варіанти?), Сокалі (2 варіанти), Улашківцях (унікальний синього кольору відбиток), а також статуї Ісуса Христа львівських тринітаріїв, яке містилося на звороті титулу досі невідомого науковій літературі видання 1772 р. львівської францисканської друкарні "Nabożeństwo do pięci ran Pana Jezusa Nazaranskiego w Każdym Tygodniu przed tego Wizerunkiem w Kościele WW. XX. Trynitarzow Lwowskich laskami rozstawionym odprawować się zwykle przez bractwo dawnieyszym czasem wprowadzone Zbawienego wierności przedrukowane Roku Pańskiego 1772. w Lwowie w Drukarni WW. OO. Franciskanow." та "Розпяття" у милитиських кармелітів. Із гравюр святих три версії Яна із Дуклі перед Богородицею з Емануїлом, Яна Непомука, Ігнатія Лойоли, Садоха Польського, свята Текля (1770 р.). Із геральдичного жанру чотирипільний герб Олександра Седліського (1754 р.), потрійна гербова композиція, присвячена Констанції Пузині (1761 р.), герб українського ігумена Олександра Йодка з Іздебських (1766 р.), подвійний герб подружжя Любомирських, Станіслава та Гонорати Людовики з Потіїв (1766 р.), подвійний герб подружжя Лянцкоронських, Мацея та Анни Доброгнєви з Яблоновських (1767 р.). Зображення понівеченого тіла трирічного житомирського хлопчика Стефана Студзінського – жертви ритуального вбивства, яке Ю. Вишловський виконав для друкарні Яна Шліхтина в 1760 р. Украй цінним графічним твором є панорамне зображення міста Львова, підписане митцем: "Georgi Wiszlowski Sculpsyt Leopoli". Ця гравюра, оформлена під цехову грамоту із записом від 3 липня 1803 р. зберігається у Львівському історичному музеї. Її ще у 1903 р. львівський дослідник Францішек Ковалишин датував приблизно 1775 р.*

Відносно ілюстрованої Ю. Вишловським 1752 р. "Богословія нравоучителная..." зазначено, що між 230 і 231 сторінками вклеєно "родовідну таблицю, вигравійовану на металі", а вище уточнено "родовідна таблиця (гравюра на міді)" [3, № 1788]. Можливо її скопійовано гравером роком раніше виданої у Почаєві подібної за назвою книги яку автори каталогу визначили, як "дерево родинного споріднення (мідерит, арк. 82)" [3, № 1738]. Цим же роком датується замовлення Ставропігії І. Филиповичу на виконання ним 8 дереворитів – шести ініціалів та двох заставок, які, можливо, призначалися до згаданої книги [18, с. 232].

У 1759 р. доля звела обох граверів разом над ілюструванням книги "Леітургікон сі єсть Служебник..." [1, № 183; 2, № 114; 3, № 2085]. Про успіх цього видання свідчить незначна кількість примірників з усіма гравюрами, а відтак і значною їх присутністю у багатьох графічних збірках. І. Филипович виконав п'ять гравюр: 1) відомий фронтиспис, поміщений на шмуктитулі із зображенням Успенської церкви [18, с. 233; 5, с. 33; 19, с. 123], яку тривалий час багато дослідників помилково вважали за графічне відтворення Почаївської Лаври [8, с. 235; 16, с. 101; 20, с. 520–521; 21, с. 110]; 2) ікона Івана Златоуста на звороті 84 сторінки, внизу якої ліворуч – "C. P. S. R. M.", яка переважно була характерна для гравюр, виконаних для кармелітських друкарень, що може свідчити про первинного замовника, а праворуч "I. Filipowicz Sculp: Leor."; 3) Розп'яття на сторінці 97 з "предстоящою" підписане "Filipowicz Sc", із попередньо заштрихованим підписом "Mihi vivere...", яке майже достоту повторює ілюстрацію з її назвою в стародруці 1756 р. "Missae defectorum..."; 4) ікона Василя Великого на сторінці 104; 5) ікона святого Григорія Двоєслова (в західно-християнській традиції – папа Григорій I Великий (590–604) на сторінці 160, якого Е. Хвалевік помилково ототожнив з папою римським Григорієм XII (1406–1415) [8, с. 235].

У цьому контексті важливим є контракт І. Филиповича зі Ставропігією на виконання для служебника зазначених гравюр. Для кращого продажу служебників варто було прикрасити видання

* Висловлюю щирю подяку п. Петру Слободяну за надану інформацію про цю гравюру.

гербами єпископів, правлячими у своїх дієцезіях [13, с. 460–461]. Йдеться про герби унійних єпископів – львівського – Лева Шептицького, перемиського – Онуфрія Шумлянського, володимирського-берестейського – Феліціана Володковича. Це породило непорозуміння, оскільки, одні науковці визнавали присутність одного чи двох з гербів, тоді як інші відкидали. Ці геральдичні композиції мали бути виконані ксилографічним способом, проте їх виконано на мідеритних дошках Ю. Вишловським.

Наступного 1760 р. І. Филипович виконав для оздоблення філософського трактату "Іоїка ієраполітика..." [1, № 187; 2, с. 118; 3, № 2137 22, с. 179] найбільшу у своєму доробку серію, яка складалася із 67 мідеритів. На жаль, на відміну від попереднього видання, подібного успіху не зазнав наступний значний видавничий проект братства, перевидання "Іоїка ієраполітика..." 1760 р., для якого І. Филипович виконав 67 символічних гравюр повчального змісту та герб Шептицьких [6, с. 36; 19, с. 123; 23, с. 36–37]. Натомість Е. Хвалевік вказував на дві гравюри із гербом Шептицьких [8, с. 231–232]. Взірцями майстрові слугували попередні роботи Н. Зубрицького із видання 1712 р. [6, с. 35] Про невдачу "Іоїка ієраполітика..." дізнаємося із посмертного опису майна І. Филиповича, у якому серед нерозпроданих тиражів його друкарні значиться загалом 455 примірників цього видання, з них 67 бракованих, а 79 без ілюстрацій [11, с. 466]. Очевидно, братство, зазнавши труднощів зі збутом книги, просто розрахувалося із ілюстратором нерозпроданим тиражем. Припускаємо, що ці негаразди могли критися у манері виконаних зображень І. Филиповичем, який, на думку Миколи Голубця "міг тільки зварваризувати і так уже невибагливі гравюри Зубрицького" [24, с. 41].

Зрештою, після усіх цих поодиноких виявів співпраці з львівськими граверами, Ставропігія знову повернулася до попередньої практики повторного використання граверних дошок. Того ж року, невдовзі після виходу у світ "Іоїка ієраполітика...", видавництво братства у передруці "Богословія нравоучителная..." використало із видань 1752 р. та 1759 р. у перевиданні 1760 р. два мідних кліше Ю. Вишловського родовідну таблицю та нову версію герба "Корчак" Онуфрія Шумлянського [1, № 185; 2, № 117; 3, № 2133], а у 1780 р. у черговому перевиданні "Леїтургікон сі єсть Служебник..." використали усі п'ять робіт І. Филиповича, які він виконав для видання 1759 р. [1, № 187; 2, № 118; 3, № 2137].

Отож, діяльність львівських граверів І. Филиповича та Ю. Вишловського у середині XVIII ст. востаннє піднесла мистецьку вартість видань друкарні Ставропігійського братства. Хоча їх співпрацю не можна назвати тривалою, все ж той факт, що для першого майстра вона вимірюється майже чвертю його графічного доробку, тоді, як другого, лише десятою частиною відомих на сьогодні графічних робіт, є промовистою. Загалом, слід пам'ятати, що як видавці, так і гравери, на той час працювали на власний зиск, оскільки, у той час вже не було грошовитих покровителів, зацікавлених у видавництві української книги на високому поліграфічному та ілюстративному рівні. Тому епізодична співпраця друкарні Ставропігії із львівськими митцями – І. Филиповичем та Ю. Вишловським була доказом спроби піти на певні ризиковані кроки, які, як виявилось, стали останніми, щоб піднести занедбане із початку XVIII ст. українське книговидання у Львові.

Список використаних джерел

1. Львівські видання XVI–XVIII ст.: каталог / [Уклад. Я. Д. Ісаєвич; Відп. ред. М. П. Гуменюк]. – Львів: Видавництво Львівської державної бібліотеки, 1970. – 49 с.
2. Кириличні стародруки українських друкарень, що зберігаються у львівських збірках (1574–1800): Кириличні стародруки: Зведений каталог / [Уклад: Ф. П. Максименко]. – Львів: Видавництво при Львівському ун-ті: "Вища школа", 1975. – 127 с.
3. Запаско Я., Пам'ятки книжкового мистецтва. Каталог стародруків, виданих на Україні. Кн. 2. – Ч. 1 (1700–1764) / Я. Запаско, Я. Ісаєвич. – Львів: Видавництво при Львівському державному університеті видавничого об'єднання "Вища школа", 1984. – 132 с.
4. Фоменко В. Книга Михаїла Козачинського "Філософія Аристотелева" (1745) з гравюрами Григорія Левицького та Івана Филиповича / В. Фоменко // Матеріали до українського мистецтвознавства: Збірник наукових праць. – Київ, 2002. – Вип. 1. – С. 221–225.
5. Попов П. Матеріали до словника українських граверів: Додаток І. / П. Попов. – Київ, 1927. – 33 с.: іл.
6. Січинський В. Історія українського граверства XVI–XVIII століття / В. Січинський. – Львів: Накладом редакції "Записок ЧСБВ", 1937. – 72 с., іл.
7. Огієнко Іван (митрополит Іларіон). Історія українського друкарства / [Упоряд., авт. передмови М. С. Тимошик]. – Київ: Наша культура і наука, 2007. – 536 с. (Видавничий проект Фондації ім. митрополита Іларіона (Огієнка) "Запізніле воріття". Серія 2. "Зарубіжні першодруки". Том 6).
8. Chwalewik E. Jan Filipowicz rytownik i drukarz / E. Chwalewik // Studia nad książką poświęcone pamięci Kazimierza Piekarskiego. – Wrocław, 1951. – S. 223–239.
9. Ровинский Д. А. Подробный словарь русских граверов XVI–XIX вв. [Сост. Д. А. Ровинский]. (Посмертное издание.). Т. 1–2. / Д. А. Ровинский. – Санкт Петербург: типография Императорской Академии наук, 1895. – Т. 2. К–Ө. – [2] с., 449–1248 стб.
10. [Thieme U., Becker F.] Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zu Gegenwart. Begründet von Ulrich Thieme, Felix Becker. Unter Mitwirkung von etwa 400 Fachgelehrten des In- und Auslandes herausgegeben von Ulrich Thieme / Ulrich Thieme, Felix Becker. – Bd. 11: Erman-Fiorenzo. – Leipzig Verlag von E. A. Seemann, 1915. – 600 s.
11. Лильо О.

Посмертний опис майна львівського гравера і друкаря середини XVIII століття Івана Филиповича / О. Лильо // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Праці комісії образотворчого і ужиткового мистецтва. – Львів 1998. – Т. CCXXXVI. – С. 464–475. 12. Tyszkowski W. Produkcja drukarni Jana Filipowicza we Lwowie / W. Tyszkowski // Czasopismo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich. – Zeszyt 13. – Wrocław: Towarzystwo Przyjaciół Ossolineum, 2002. – S. 13–37. 13. Вуйцик В. Нові документальні відомості про українського гравера і друкаря XVIII століття Івана Филиповича / В. Вуйцик // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка: Праці комісії образотворчого та ужиткового мистецтва. – Львів, 1998. – Т. CCXXXVI. – С. 457–463. 14. Koronacja ikony w klasztorze Domanikanów we Lwowie w roku 1751: oprawa artystyczna / W. Aleksandrowicz // Acta Academiae Artium Vilnensis. – 2009. – Т. 54: Celebrations and everyday in the Grand Duchy of Lithuania and its contexts. – S. 123–131. 15. Łomnicka-Żakowska E. Grafika polska XVIII wieku: rytownicy polscy i w Polsce działający / E. Łomnicka-Żakowska. – Warszawa: Wydawnictwo DiG, 2008. – S. 206–218, ill. 16. Kraszewski J. I. Catalogue d'une collection iconographique polonaise, composée des dessins originaux, gravures, xylographies, lithographies, illustrant l'histoire, la géographie, antiquités, costumes, mœurs, armes, meubles, etc. de l'ancienne Pologne, de ses provinces et pays limitrophes / J. I. Kraszewski. – Dresde: Imprimerie de Hellmuth Henkler, 1865. – 292 p. 17. Kołaczkowski J. Słownik rytowników polskich tudzież obcych w Polsce zamieszkałych lub czasowo w niej przebywających, od najdawniejszych do najnowszych czasów jako przyczynek do historii sztuk pięknych w Polsce / J. Kołaczkowski. – Lwów: z drukarni Towarzystwa im. Szewczenki pod zarządem F. Samickiego, 1874. – 88 s. 18. Исаевич Я. Издательская деятельность львовского братства в XVI–XVIII вв. / Я. Исаевич // Книга. Исследование и материалы. – Сб. 7. – М.: Изд-во Всесоюзной книжной палаты, 1963. – С. 199–237. 19. Попов П. Матеріали до словника українських граверів / П. Попов. – Київ, 1926. – 137 с.: мал. 20. [Nowakowski E.] O cudownych obrazach u Polsce przenajświętszej Matki Bożej. Wiadomości historyczne, bibliograficzne i ikonograficzne. Przez X. Waclawa z Sulgostowa / [E. Nowakowski]. – Kraków: nakładem autora, 1902. – 846 s. 21. Rastawiecki E. Słownik Rytowników polskich Słownik rytowników polskich, tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej pracujących / E. Rastawiecki. – Poznań: z drukarni J. I. Kraszewskiego (Dr. W. Lebiński), 1886. – 316 s., il. 22. Широцький К. Юшка ієрополітика / К. Широцький // Наше минуле. Журнал історії, літератури і культури. – Київ: Видавниче товариство "Друкар", 1918. – Ч. 1. – С. 175–179. 23. Zubrycki D. Historyczne badania o drukarniach rusko-słowiańskich w Galicji / D. Zubrycki. – Lwów: w drukarni Instytutu Stawropigiańskiego, 1836. – 90 s. 24. Голубець М. Іван Филипович (Сторінка давно забутої трагедії) / М. Голубець // Поступ: Студентський вісник. – Львів, 1923. – Річник III. – С. 37–43.

Юрій Мердух

СОТРУДНИЧЕСТВО ЛЬВОВСКИХ ГРАВЕРОВ ИВАНА ФИЛИППОВИЧА И ЮРИЯ ВИШЛОВСКОГО СО СТАВРОПИГИЕЙ

Об украинских граверах Ивана Филипповича и Юрия Вишловского, их сотрудничество с типографией Ставропигийского братства во Львове, и их вклад в подъем престижа украинской печатной книги на протяжении XVIII в.

Ключевые слова: граверы, типография, Иван Филиппович, Юрий Вишловский, Ставропигийское братство.

Yuriy Merdukh

COOPERATION OF LVIV ENGRAVERS IVAN FYLYPOVYCH AND YURIY VYSHLOVSKYI WITH STAVROPIGIYSKYI BROTHERHOOD

About Ukrainian engravers Ivan Fylypovych and Jurij Vyshlovskiy, their cooperation with Stavropigiysky printing house in Lviv, and their contribution in raising the prestige of Ukrainian books printed during the XVIII century.

Key words: engravers, Ivan Fylypovych, Jurij Vyshlovskiy, Stavropigijske brotherhood.

УДК 391.1+391.2+746.34

Оксана Сем'яник

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРОДНОГО ВБРАННЯ ЗАЛІЩИЦЬКОГО ПОДНІСТРОВ'Я (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.)

На основі аналізу фондів колекцій Заліщицького краєзнавчого музею, польових матеріалів та відповідної літератури, розглянуто конструктивні та художні особливості чоловічого та жіночого народного вбрання Заліщицького Подністров'я. Основна увага акцентується на характеристиці специфічних стилів оздоблення та декорування одягу, визначення регіональних відмінностей у межах конкретної етнографічної території. Визначається місце вишивки у системі оздоблення сорочки, класифікується чоловіча та жіноча орнаменталістика. Проаналізовано основні методи ткацтва, такі, як низь, лиштв, занизування. Окрема увага